

Pozdravni nagovor predsednika Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Spoštovane članice in spoštovani člani Slovenske akademije znanosti in umetnosti, spoštovane gospe in spoštovani gospodje,

veseli me, da vas lahko pozdravim na simpoziju, ki je posvečen Franu Ramovšu, enemu najpomembnejših slovenskih jezikoslovcev in obenem enemu od ustanovnih članov naše Akademije, ki ji je osem let služil kot tajnik in ji dve leti predsedoval, preden je pred sedemdesetimi leti v starosti dvainšestdeset let prerano legel v grob.

France Bezljaj je o Ramovšu ob njegovi smrti zapisal, da je »bil po Kopitarju in Miklošiču tretji veliki slavist, katerega smo Slovenci dali svetu«. Podobno najvišje, le da iz zornega kota domovine in ne sveta, je bil Ramovšev pomen poudarjen tudi v nepodpisanem nekrologu, ki ga je objavila SAZU. V njem lahko preberemo, da sta z Ramovševim odhodom »izgubili Akademija in slovenska univerza enega izmed svojih glavnih ustanoviteljev in organizatorjev, slovenska znanost in kultura sploh pa svoj najmočnejši steber« in da je »za njim zazijala vrzel, ki je desetletja ne bo mogoče zadelati«.

Fran Ramovš je s svojim raziskovalnim in organizacijskim delom postavil temelje modernega slovenskega jezikoslovja na različnih področjih. Njegova *Kratka zgodovina slovenskega jezika* (1936) je knjiga, ki je več kot petinosemdeset let po izidu še vedno aktualna in za katero je Varja Cvetko Orešnik v spremni besedi ob njenem ponatisu leta 1995 zapisala, da je »edino sintetično delo te vrste, zasnovano na analizi obcnobesednega in lastnoimenskega, sinhronega in diahronega gradiva«. Od takrat, ko so bile zapisane te besede, je sicer tudi že minilo kar nekaj časa, a če prav vidim, velja njena ocena še danes.

Ramovševa trajna zapuščina pa niso samo njegove raziskave na področju jezikoslovja, ampak tudi Inštitut za slovenski jezik ZRC SAZU, kateremu je temelje položil leta 1945 oziroma 1947, takrat seveda še v okviru Akademije, mu začrtal programske usmeritve in ga do svoje smrti tudi vodil. Naša osrednja ustanova na področju raziskovanja slovenskega jezika, zbiranja slovenskega jezikovnega gradiva, slovenskega slovaropisja in drugih temeljnih del o slovenskem jeziku se od leta 1986 imenuje po svojem ustanovitelju, njegovo ime pa nosi tudi nepogrešljivi spremljevalec ob naših vsakodnevnih sprehodih po slovenskem jeziku, spletni portal Fran, čeprav je to verjetno znano le majhnemu delu njegovih številnih obiskovalcev.

Fran Ramovš spada v generacijo tistih slovenskih znanstvenikov, umetnikov in univerzitetnih profesorjev, ki je z besedami Franceta Steleta ponesla po

razpadu stare Avstrije slovensko znanost in umetnost na novo evropsko raven. Del tega poleta je bila tudi institucionalizacija slovenske znanosti in umetnosti. Zahtevala je veliko organizacijskih naporov in njen najpomembnejši rezultat sta bili ustanovitev Univerze leta 1919 in Akademije leta 1938. Pri uresničitvi obeh projektov najvišjega nacionalnega pomena je imel Ramovš velike zasluge. To še posebej velja za SAZU, s katero je bil najtesneje povezan vse do smrti. O Ramovšu in SAZU vam želim že zaradi svoje funkcije, v kateri stojim pred vami, ter kot zgodovinar, spregovoriti v posebnem prispevku. V želji, da bi témo predstavil podrobneje in ne zgolj ponovil nekaj osnovnih in v vsakem biografskem zapisu o Ramovšu navedenih dejstev o njegovih povezavah s SAZU, se je namreč kmalu pokazalo, da tega ni mogoče narediti znotraj običajnega nagovora, ampak le v obliki referata.

Ostaja pa mi prijetna dolžnost, da se zahvalim II. razredu SAZU in še posebej njenemu tajniku prof. Marku Jesenšku za organizacijo današnjega posveta, kot tudi vsem nastopajočim na njem. Hvala in uspešno delo.

*Akademik Peter Štih,
predsednik SAZU*